

opusdei.org

Noi Mediterane (II): «Isus este prietenul meu de nedespărțit»

Sfântul Josemaría a știut întotdeauna că este însoțit de Isus, „Marele Prieten”, care ne înțelege preocupările și neliniștile, pentru că El „este om și el”.

06.09.2017

Evangheliile îl arată pe Isus într-o constantă relație cu persoane foarte diferite: bolnavi care caută vindecare, păcătoși care tânjesc după

iertare, curioși, chiar și spioni... Dar împrejurul Maestrului se află, mai ales, prietenii săi. Astfel îi numește Isus pe discipolii: „prietenii mei” (Lc 12,4). Este emoționant să-l privești pe Domnul în fața mormântului lui Lazăr; plânsul lui emoționant îi face pe evrei să comenteze: „Priviți cât de mult îl iubea” (In 11,36). Mai apoi, în timpul Cinei celei de Taină, El le va explica apostolilor sensul morții sale de pe Cruce: „Nimeni nu are iubire mai mare decât aceea de a-și da viața pentru prietenii săi” (In 15,13). Și, poate în fața mirării apostolilor, insistă: „Nu vă mai numesc servitori, pentru că servitorul nu știe ce face stăpânul lui. Însă v-am numit pe voi prieteni pentru că toate câte le-am auzit de la Tatăl vi le-am făcut cunoscute” (In 15,15).

Pentru Iubirea pe care o are pentru noi, Isus ne face prietenii săi. Darul Duhului Sfânt ne așază într-o relație nouă cu Dumnezeu. Primim același

Duh al lui Cristos, care ne face fiii Tatălui și ne introduce și într-o intimitate specială cu Isus: în realitate, ne identifică cu El. Totuși, făcând aceasta nu ne dizolvă individualitatea și nici nu ne elimină personalitatea. De aceea, identificarea cu Cristos se trăiește împreună cu prietenia Lui. Viața harului inițiază o relație de a vorbi cu tu, cu Dumnezeu: îi pătrundem misterul și putem acționa ca și El. Această unitate profundă de cunoaștere și de intenții face posibil ca, fiind noi niște sărmăne creaturi, să-l simțim pe Dumnezeu, așa cum spunea Sfântul Augustin, în adâncimile intimității noastre; și să putem să vrem și să căutăm același lucru ca și El. Chiar din aceasta – *idem velle, idem nolle*, a iubi și a respinge același lucru – constă prietenia.

„Altă Mediterană”

De când era tânăr, Sfântul Josemaría a învățat că Isus îi era prieten și un prieten foarte special. A evocat această veche experiență, într-un gând din *Drum*: „Cauți compania prietenilor care cu conversația și afecțiunea lor, cu apropierea lor, îți ușurează exilul acestei lumi... cu toate că prietenii, uneori, trădează. – Nu cred că e rău ceea ce faci. Dar... de ce nu cultivi în fiecare zi, cu mai mare intensitate, compania, conversația cu Marele Prieten, care nu trădează niciodată?” ^[1].

Era ceva ce învățase cu ani în urmă și pe care biografia săi îl pun în relație cu sfatul pe care l-a primit prin îndrumarea spirituală în perioada Seminarului ^[2]. O dată cu timpul, devenea tot mai profundă descoperirea prieteniei cu Cristos. Este posibil, ca un moment important al acestei descoperiri să fi avut loc în

perioada în care s-a deschis în fața ochilor săi panorama imensă a filiației divine. În timp ce se afla la Segovia, aflându-se într-o retragere spirituală, el scria: „Ziua întâi.

Dumnezeu este Tatăl meu. – Și nu ies din această afirmație. – Isus este Prietenul meu de nedespărțit, (o altă Mediterană), care mă iubește cu toată divina nebunie a Inimii sale.

Isus..., Dumnezeul meu... care este și El om” ^[3].

O descrie ca pe o „altă Mediterană” – prima a fost paternitatea lui Dumnezeu –, așadar, ca ceva ce cunoștea deja și care, totuși, se deschidea în fața privirii sale într-un fel nou. Această descoperire a fost pentru Sfântul Josemaría, în primul rând, ca o sursă de consolare. În acea primă parte a anilor 30, avea în fața sa sarcina imensă de a realiza voința pe care Dumnezeu i-o arătase în ziua de 2 octombrie 1928. Avea un mesaj de transmis tuturor oamenilor și de

realizat în Biserică. Dar trebuia să facă aceasta „cu o lipsă absolută de mijloace materiale: douăzeci și șase de ani, harul lui Dumnezeu și simțul umorului. Și atât” ^[4]. Panorama deschisă de acest nou orizont, îi confirma faptul că în acea misiune nu era singur. Îl însoțea Isus, Prietenul său, care îi înțelegea perfect toate preocupările și neliniștile, pentru că El „este și El om”. Inima lui Isus a însemnat pentru Sfântul Josemaría o dublă revelație: cea a „carității imense a Domnului”, pe de o parte, de vreme ce „Inima lui Isus este Inima lui Dumnezeu întrupat” ^[5]; și, pe de altă parte, înțelegerea și blândețea lui Isus, față de propriile noastre limitări, dificultăți și căderi. În momentele sale de rugăciune, poate că el a încercat ceea ce avea să transpună, într-un gând din *Drum*: „Isus este prietenul tău. – Este Prietenul. – Cu inimă de carne, ca a ta. – Cu ochi, privind plini de iubire,

care au plâns pentru Lazăr... Și tot atât ca pe Lazăr te iubește și pe tine”^[6]. Această Iubire, divină și umană, în același timp, infinită și apropiată, era un sprijin puternic care avea să-i permită să meargă înainte, în orice împrejurare. Chiar îi dădea un realism și un grad nou de urgență întregii sale vieți interioare^[7].

Un drum deschis pentru toți

Sfântul Josemaría însuflețea persoanele care se apropiau de el pentru a merge pe drumul prieteniei cu Cristos. Le explica faptul că înțelegerea cu Maestrul nu avea nevoie de formalități prea multe și nici de metode complexe. Era suficientă apropierea de El, cu simplitate, ca și față de oricare alt prieten. La urma urmelor acesta este modul în care îl tratau cei care îl iubeau cel mai mult, cât timp a trăit printre ei: „Ți-a dat oare seama de toată afecțiunea, de toată încrederea

pe care o aveau prietenii lui Cristos pentru El? Cât de firesc îi reproșează surorile lui Lazăr absența Sa: te anunțasem! Dacă Tu ai fi fost aici!... — Spune-I așadar, calm și încrezător: învață-mă să-Ți arăt aceeași dragoste ca Marta, Maria și Lazăr; la fel cum făceau cei doisprezece chiar dacă, la început, te urmau din motive mai puțin supranaturale” [8].

Tinerii care se apropiau de Sfântul Josemaría rămâneau uimiți în fața firescului cu care el se adresa Domnului și cu care îi însuflețea pe ceilalți ca să se comporte față de El. De-a lungul întregii sale vieți, el a propus, fără încetare, acest drum. Unul dintre primii care i-a comentat învățăturile se exprima astfel: „Pentru a ajunge la această prietenie este nevoie ca tu și cu mine să ne apropiem de El, să-l cunoaștem și să-l iubim” [9]. Prietenia presupune o înțelegere, iar acesta este primul lucru la care ne invită descoperirea

lui Isus ca prieten. „Mi-ai scris: „A te ruga înseamnă a vorbi cu Dumnezeu. Dar, despre ce?“ – Despre ce? Despre El, despre tine: bucurii, tristeți, succese și înfrângeri, ambiții nobile, preocupări zilnice... slăbiciuni! și rugăciuni de mulțumire și cereri: și Iubire și ispășire. În două cuvinte: a-L cunoaște și a te cunoaște: „a frecventa un prieten” ^[10].

Răsună din aceste cuvinte acel *noverim Te, noverim me*, despre care vorbea Sfântul Augustin : Domnul, ca să Te cunosc și să mă cunosc” ^[11]; și acel „să vorbim despre prietenie, stând de multe ori să vorbim, singuri, cu cine știm că ne iubește” ^[12], ale Sfintei Tereza. În definitiv, discuția personală cu Isus Cristos este filonul vieții interioare. Și asta, pentru cei care caută sfințenia în mijlocul lumii, constă în a învăța să-l găsim în toate împrejurările zilei, pentru a stabili cu El un dialog continuu.

Nu este vorba de un ideal nerealizabil, ci de ceva pe care multe persoane au știut să-l pună în practică în propria lor viață. În munca cotidiană, în viața de familie, pe străzile orașului și la țară, pe cărările de munte și la mare... peste tot îl putem recunoaște pe Cristos care ne așteaptă și ne însoțește ca un prieten. De nenumărate ori a repetat Sfântul Josemaría că „noi, fiii lui Dumnezeu, trebuie să fim niște contemplativi: persoane care, în mijlocul vuietului mulțimii, știu să găsească liniștea unui suflet ce se întreține fără încetare cu Domnul, știu să-L privească cum ai privi un Tată, cum ai privi un Prieten pe care l-ai iubi nespus” ^[13]. Întreaga noastră viață se încadrează în rugăciunea noastră, la fel cum se întâmplă în conversațiile dintre prieteni, unde vorbim despre orice. „Faptele Apostolilor ne spun că, după Înviere, Domnul și-a adunat ucenicii și i-a întreținut *in multis argumentis*.

Vorbeau despre multe lucruri, despre tot ce-l întrebau: aveau o șezătoare”
[14].

Pe lângă această discuție continuă, care face din propria noastră viață subiectul de conversație cu Dumnezeu, noi putem, de asemenea, să încercăm să-l *cunoaștem* tot mai mult, căutându-l în unele *locuri* în care a dorit să rămână într-un mod mai explicit. Să trecem în revistă acum trei dintre ele.

Relatările prietenilor Domnului

Evangheliștii au adunat, inspirați de Sfântul Duh, principalele amintiri ale Maestrului. Sfântul Josemaría era un îndrăgostit de Isus și, de aceea, „Sfânta Biblie, în special Evangheliile, nu a fost în mâinile sale doar o carte bună de lectură, în care a întâlnit multe învățăminte

benefice, ci a constituit și un loc de întâlnire cu Cristos” ^[15].

De la început, cei care se apropiau de activitatea Lucrării înțelegeau de îndată că acel tânăr preot era un suflet care trăia într-o intimă comuniune cu Dumnezeu. Acea intimitate reieșea din predica sa: „se îndrepta spre tabernacol, ca să vorbească cu Dumnezeu, cu același realism cu care ne vorbea nouă”, „și astfel te simțea ca fiind între apostolii și discipolii Domnului, ca fiind unul dintre ei” ^[16]. Acest mod de a se apropia de Scriptură este același pe care îl recomanda mai apoi. De multe ori l-am luat în considerare: „Eu te sfătuiesc ca, în rugăciunea ta, să intervii în pasajele evangheliei, ca un personaj în plus. Mai întâi, imaginează-ți scena sau misterul, care îți va sluji pentru a te reculege și a medita. Apoi, aplică inteligența, pentru a medita asupra acelei trăsături a vieții Învățătorului: inima

sa duioasă, umilința sa, puritatea sa, îndeplinirea voinței Tatălui. Apoi povestește-i ce ți se întâmplă ție de obicei în astfel de situații, prin ce treci, ce se petrece. Rămâi atent, pentru că poate el va dori să îți arate ceva: și vor apărea aceste mișcări interioare și îți vei da seamă de aceste muștrări” ^[17] ___.

Prin acest sfat, el ne deschidea un secret al sufletului său. Comentând acest mod de a se apropia de Scriptură, Fericitul Alvaro del Portillo semnala că: „Familiaritatea cu Domnul Nostru, cu Maica sa, Sfânta Maria, cu Sfântul Iosif, cu primii 12 Apostoli, cu Marta, Maria și Lazăr, cu Iosif din Arimateea și Nicodim, cu discipolii de la Emaus, cu Sfintele Femei, este ceva viu, ca o consecință și un rezultat al unei neîntrerupte discuții, a acelei „a se pune în scenă” a Sfintei Evanghelii, pentru a deveni încă un personaj” ^[18] ___.

Validitatea acestui mod de a se ruga rămâne confirmată de către viața și învățăturile multor sfinți. Este același lucru cu recomandările ultimilor pontifi, atunci când au semnalat importanța apropierii noastre de Evanghelie, având o atitudine de rugăciune, sugerând practica a *lectio divina*. Este vorba de apropierea de Evanghelie fără grabă, cu reținere. Începând cu un pasaj, vom putea să ne oprim și să gândim: „Cum ar fi asta?” și să intrăm în scenă „ca încă un personaj”, imaginându-ne fețele oamenilor, chipul lui Isus. Vom încerca atunci să înțelegem sensul cuvintelor sale, știind că în multe cazuri vom avea nevoie de o anumită explicație, căci este vorba de un text antic, care aparține unei culturi, în parte diferită de a noastră. De aici rezultă importanța de a conta pe o versiune a textului care să aibă suficiente adnotări și de a se sluji, de asemenea,

de cărțile bune despre Evanghelie și despre Scriptură.

După aceea, citim din nou textul și ne întrebăm: „Doamne, ce îmi spune mie acest text? Ce vrei să schimbi în viața mea prin acest mesaj? Ce mă supără din acest text? De ce nu mă interesează asta?” sau poate: „Ce îmi place? Cum sunt stimulat prin acest Cuvânt? Ce mă atrage? De ce mă atrage?” ^[19]. Poate că ne va veni în minte vreo persoană aflată în nevoie, pe care o avem aproape, poate că ne amintim de faptul că avem de cerut iertare cuiva... În final, vom lua în considerare: Cum pot să *răspund*, cu viața mea, la ceea ce îmi propune Isus în acest text? „Rămâi atent, pentru că poate el va dori să îți arate ceva: și vor apărea aceste mișcări interioare și îți vei da seamă de aceste muștrări” ^[20]. Poate că ne va da puțină iubire, o dorință de dăruire și, mereu, siguranța că El ne însoțește. Această contemplare a

vieții Domnului este fundamentală pentru un creștin, căci „tinde să creeze în noi o viziune sapiențială, conformă cu Dumnezeu, asupra realității și să formeze în noi „gândul lui Cristos” (1 Cor 2,16)” ^[21].
—.

Fără îndoială că există multe căi pentru a-l înțelege pe Isus prin intermediul Scripturii. De aceea, Sfântul Josemaría nu pretindea că oferă o metodă, ci doar că dă câteva sfaturi practice care ar putea să slujească pentru mediație și contemplație, până la a ajunge „să irumpă în afecțiune: acte de iubire și de durere, acțiuni de mulțumire, cereri, propuneri..., care constituie rodul copt al rugăciunii adevărate” ^[22].
—.

Domnul ne așteaptă la tabernacol

„Atunci când te apropii de tabernacol gândește-te că El...te așteaptă de

acum 20 de secole” ^[23]. Euharistia este, fără îndoială, un *loc* privilegiat pentru a-l întâlni pe Isus Cristos și pentru a lega prietenie cu El. Aceasta este, de asemenea, și drumul pe care l-a urmat Sfântul Josemaría. Credința sa în prezența vie a lui Cristos se manifesta prin toate gesturile sale în fața Preasfântului Sacrament.

Encarnita Ortega care l-a cunoscut în anii 40, își amintea astfel prima meditație pe care a ascultat-o predicată de el, la care a asistat cu o anumită curiozitate: „Reculegerea sa, extrem de firească, îngenuncherea sa în fața tabernacolului și modul său de a ne face să ne atașăm de rugăciunea pregătitoare a meditației, animându-ne ca să fim conștienți de faptul că Domnul era acolo, că ne privea și ne asculta, m-a făcut să uit imediat de dorința mea de a asculta un mare orator”; și, în schimb, s-a deschis în interiorul său o percepție vie despre „nevoia de a-L asculta pe

Dumnezeu și de a fi generoasă cu El”

[24]

—.

Același lucru și-l amintesc cei care l-au văzut celebrând Liturghia:

„Modul de a celebra Sfânta Liturghie, realizată de Părinte, tonul sincer și plin de grijă cu care se ruga în diferitele rugăciuni, fără nici cea mai mică afectare, îngenunchierile sale și celelalte gesturi liturgice, mă impresionau în mod viu: Dumnezeu era acolo, era realmente prezent” [25].

Nu era vorba despre lucruri speciale, ci de modul de a fi și de a se mișca, despre intensitatea rugăciunilor, de modul de a se reculege. Și noi ne putem adresa astfel lui Dumnezeu, dacă vom trăi cu siguranța faptului că Isus Cristos, „prietenul de nedespărțit”, este cu adevărat prezent în Euharistie. Celor care au locuit în primul cămin al Lucrării, atunci când a fost posibil în sfârșit să fie Domnul în tabernacol, Părintele le amintea că Dumnezeu „era un

rezident mai mult – primul –, deoarece îl anima pe fiecare, să rămână puțin și să-i țină companie, să îl „salute” cu o înclinare, atunci când intra și când ieșea din DYA, să se ducă la tabernacol, cu gândul, în timpul nopții” ^[26] —.

Sunt acele detalii mici, atunci când punem suflet în ele, cele care exprimă și, în același timp, ne hrănesc credința: să ne îndreptăm gândurile către Dumnezeu, atunci când vedem o biserică, să-i facem o scurtă vizită în timpul zilei, să încercăm să trăim Slujba cu intensitate și în reculegere, mutându-ne cu imaginația în fața tabernacolului pentru a-L saluta pe Domnul sau pentru a-i oferi munca noastră... Mici detalii, aceleași pe care le adresăm prietenilor noștri, atunci când ne ducem să-i vedem sau le trimitem un mesaj de-a lungul zilei.

Cristos prezent în cei care ne înconjoară

Porunca Iubirii este semnul distinctiv al celor care îl urmează pe Cristos. Și nu este doar un mod de viață, ci ceva care se naște din credința în care însuși Isus Cristos este prezent, prin persoanele care ne înconjoară. Este vorba despre ceva profund, dezvăluit de învățăturile Domnului: în diverse ocazii ne amintește faptul că, având grijă de cei care au nevoie – și toți, fiecare în felul său, au nevoie de noi –, în realitate este El însuși cel de care avem grijă ^[27]. De aceea este atât de important „să-l recunoaștem pe Cristos, care ne iese în întâmpinare, prin frații noștri, oamenii” ^[28].

Sfântul Josemaría a înțeles să-l întâlnească pe Cristos, în primul rând, printre oamenii cei mai nevoiași. În prima parte a anilor treizeci, și-a dedicat multe ore ca să viziteze familii de oameni aflați în

nevoie din suburbiile Madridului, să-
i îngrijească pe bolnavi în spitalele
capitalei și să le predea cateheza
copiilor săraci. Mai târziu, a știut să
transmită urgența acestei griji
tinerilor care se apropiau de
Lucrare. De altfel, acești tineri
simțeau iubirea – umană și divină –
pe care Părintele o avea pentru ei.
Francisco Botella, de exemplu, își
amintea că, atunci când l-a cunoscut,
l-a primit „ca și cum m-ar fi cunoscut
din totdeauna; încă păstrez în
memorie privirea lui profundă, care
a intrat în sufletul meu și bucuria lui
care m-a mișcat profund, umplându-
mă de fericire și pace. Mi s-a părut că
mă cunoștea pe dinăuntru și, în
același timp, totul era de un firesc și
o simplitate care mă făceau să mă
simt ca în familia mea” ^[29]. Altul
dintre acei tineri, nu neapărat
sentimental, recunoștea: „are grijă de
noi așa cum nu ar putea avea maicile
noastre” ^[30].

În acei tineri, ca și la săraci și la bolnavi, Sfântul Josemaría își *întâlnise* Prietenul. Niște ani mai târziu, „căzut pe gânduri, printre fiii săi, îi întreba: „fiilor, știți voi, oare, de ce vă iubesc atât de mult?” Se făcea liniște și Părintele adăuga: „pentru că văd fierbând în voi Sângele lui Cristos” ^[31]. Isus, Prietenul său, îl dusesese să-L întâlnească în oamenii care îl înconjurau și, în special, în cei aflați în nevoie. Și noi, pe lângă Evanghelie și Euharistie „suntem chemați să-L slujim pe Isus răstignit, în orice persoană neînsemnată, să atingem carnea binecuvântată a celor excluși, pe cei cărora le este foame sau sete, celor dezbrăcați, închiși, bolnavi, fără de muncă, urmăriți, refugiați, emigranți. Acolo îl vom întâlni pe Dumnezeu nostru, acolo îl vom atinge pe Domnul nostru” ^[32].

---

[1] Sfântul Josemaría, *Drum*, nr. 88.

[2] *Drum*, ediție critico-istorică de P. Rodríguez, ed. a 3-a, Rialp, Madrid 2004, comentariu la nr. 88. Conf. R. Herrando, *Anii de seminar ai lui Josemaría Escrivá la Zaragoza (1920-1925)*, Rialp, Madrid 2002, pp. 197-201.

[3] Sfântul Josemaría, *Notițe intime*, nr. 1637 (citat din *Drum*, ediție critico-istorică, comentariu la nr. 422). Prima zi de reculegere a fost la 4 octombrie 1932. Textul a servit drept bază pentru *Forjă*, nr. 2.

[4] *Scrisoare 29-XII-1947/14-II-1966*, nr. 11, citat din A. Vázquez de Prada, *Fondatorul Opus Dei*, vol. 1, Rialp, Madrid 1997, p. 308.

[5] Sfântul Josemaría, *E Cristos care trece*, nr. 169.

[6] Sfântul Josemaría, *Drum*, nr. 422.

[7] Cf. *ibíd.*, nn. 244, 436.

[8] Sfântul Josemaría, *Forjă*, nr. 495.

[9] S. Canals, *Ascetică meditată*, Rialp, Madrid 2011, cap. “Jesús, como amigo” (Isus ca prieten).

[10] Sfântul Josemaría, *Drum*, nr. 91.

[11] Sfântul Augustin, *Solilocvii II*, 1.1.

[12] Sfânta Tereza a lui Isus, *Cartea vieții*, c. 8, nr. 5.

[13] Sfântul Josemaría, *Forjă*, nr. 738.

[14] Sfântul Josemaría, citat din *Două luni de cateheză*, vol. II, 651 (AGP, Biblioteca P04).

[15] S. Hahn, „Sfântul Josemaría Escrivá, cititor al Sfintei Scripturi”, în *Romana*, 40 (2005).

[16] Amintirile lui F. Botella, în J.L. González Gullón, *DYA. Academia și Rezidența în istoria Opus Dei*

(1933-1939) , Madrid, Rialp 2016, ed. a 3-a, 429.

[17] Sfântul Josemaría, *Prietenii lui Dumnezeu* , nr. 253.

[18] Fericitul Álvaro del Portillo, “Prezentare” la *E Cristos care trece*.

[19] Papa Francisc, Ex. Ap. *Evangelii gaudium* (24.11.2013), nr. 153.

[20] Sfântul Josemaría, *Prietenii lui Dumnezeu* , nr. 253.

[21] Benedict al XVI-lea, Ex. Ap. *Verbum Domini* , (30.10.2010), nr. 87.

[22] Mons. Javier Echevarría, “Sfântul Josemaría Escrivá, maestrul rugăciunii în viața obișnuită”, *Magnificat* 2006.

[23] Sfântul Josemaría, *Drum*, nr. 537.

[24] Amintire citat din A. Vázquez de Prada, *Fondatorul Opus Dei* , vol. II, Rialp, Madrid 2002, p. 555.

[25] Amintiri lui Francisco Ponz, în A. Vázquez de Prada, *Fondatorul Opus Dei*, vol. II, 407.

[26] *DYA. Academia și Rezidența...*, p. 342.

[27] Cf. *Mt* 10,40; 25,40; *Lc* 10,16.

[28] Sfântul Josemaría, *E Cristos care trece*, nr. 111.

[29] Amintiri lui F. Botella, în *DYA. Academia și Rezidența...*, p. 433.

[30] Amintiri lui J. Jiménez Vargas, în *DYA. Academia și Rezidența...*, p. 443.

[31] Citat din A. Vázquez de Prada, *Fondatorul Opus Dei*, vol. III, Rialp, Madrid 2003, p. 405.

[32] Papa Francisc, *Via Crucis împreună cu tinerii în timpul Zilei Mondiale a Tineretului*, 29.07.2016.

---

pdf | document generat automat din
[https://opusdei.org/ro-ro/article/noi-
mediteranee-ii-isus-este-prietenul-meu/](https://opusdei.org/ro-ro/article/noi-mediteranee-ii-isus-este-prietenul-meu/)
(21.12.2025)